

Slavenski dom

Ste. 177

V Ljubljani, petek, 6. avgusta 1937

Leto II.

Japonski in sovjetski načrti glede Kitajske Iziava maršala Čankajška

Berlin, 6. avg. »Berliner Börsenzeitung« pri naša zanimiv članek, v katerem razlaga, kakšne namene ima Japonska pri osvojitvi severno kitajskih pokrajin. Članek pravi, da je treba ločiti med vojaškim in gospodarskim značajem sedanjih dogodkov.

V vojaškem oziru namerava japonsko vojno poveljstvo ustanoviti novo severno kitajsko avtonomno državo, ki bi tvorila obrambni zid proti sovjetski Rusiji. Ta stvar bo veliko veljala. Gospodarski namen te nove države pa je v tem, da bodo Japonci za svojo industrijo v Mandžuriji dobivali iz nje tiste surovine, ki jih Mandžurija nima.

Končni namen japonskih krogov je, ustvariti gospodarsko skupnost, ki bi jo tvorili Japonska in vzhodni del azijske celine. Japonci nameravajo Kitajsko okrniti tako, da bo v tej gospodarski in politični skupnosti zgolj pasiven in nič odločujoč člen. Vprašanje je samo, če bo Kitajska hotela tako klavrnost vlog igrati. Z ustanovitvijo tega azijskega bloka hoče Japonska potisniti Rusijo in njen vpliv v obal Tihega morja v notranjost Azije. Sovjeti natančno vedo za vse te japonske namene in je zato razumljivo, da skušajo proti japonskim osvojevalnim načrtom organizirati uspešen kitajski odpor, ki ga bodo podpirali z vsemi silami in sredstvi.

Sovjetska pomoč Kitajcem

Pariz, 6. avg. »Paris Midi« poroča, da so sovjetske oblasti poslale maršala Blücherja, vrhovnega poveljnika rdeče vojske na Daljnem vzhodu, v Ulanbator, prestolnico neodvisne mongolske države. Maršal je došel tja 22. julija in se je tam sestel s številnimi odposlanci kitajske vlade iz Nankinga. Posvetoval se je z njimi o organizaciji kitajskega odpora proti Japoncem, in sklenil z odposlanci kitajske vlade sporazum o vojaški in gospodarski pomoči. Po tem sporazumu bo sovjetska Rusija na novo oborožila in oskrbovala z orožjem, tanki in topovi severno kitajsko armado. Razen tega je maršal Blücher dosegel od kitajskih odposlancev, da so pristali na to, da pošlje sovjetska vlada iz Moskve 750 kitajskih študentov s politične univerze v Moskvi. Ti bodo v severni kitajski armadi vršili službo političnih komisarjev. Iz tega je razvidno, da hočejo Sovjeti kot odškodnino za svojo vojaško pomoč, doseči od Kitajcev dovoljenje za načrtno boljševizacijo kitajskega ljudstva.

Kljub temu, da sovjetski krogi vsa ta poročila zanikajo, vendar prevladuje mnenje, da e kitajsko vprašanje v Moskvi docela prevladalo in da Spanija za Sovjete danes ni več tako pomembna, kakor je bila še pred prav kratkim. Zdaj gre za to, kdo bo v bodoče imel odločilni vpliv v Aziji.

Čankajšek napoveduje vojno

London, 6. avg. o. Maršal Čankajšek je dal zastopnikom inozemskega tiska izjavo, v kateri pravi, da ni več moči misliti na miren sporazum z Japonci,

čeprav bi sam osebno to želel. Toda kljub temu je predobro Kitajec v vsakem smislu, da ne bo vojnim pšom pustil, da planejo za zajcem, ki ga predstavlja v tem primeru sporazum. Angleška in ameriška vlada sta v Tokiu storili vse, da bi ohranili mir, toda Japonci so za vsa prigovarjanja glubi in nadaljujejo s svojim zločinskim ravnanjem. Zato ne ostane drugega, kakor da se kitajsko ljudstvo njihovu osvojevanju postavi po robu z edinim, kar mu bo prineslo uspeh, to je orožje.

»Times« v svojem današnjem uvodniku svari Japonce in pravi, da bo Japonska premagana, čeprav na Kitajskem zmaga, ker bo zaradi zmage izgubila svoja mednarodna prijateljstva. Ni dvoma, da do prejšnjega posestvenega stanja na Kitajskem ne bo več prišlo, ker bo Japonska hotela vleči svoj dobiček iz dosedanjih pridobitev. Tudi ni dvoma, da hoče Japonska z navidezno samostojnimi in neodvisnimi novimi državnimi tvorbami samo ustvarjati nove postojanke zase.

Romunski kralj in naša kraljica sta obiskala včeraj Cetinje

Cetinje, 6. avgusta. AA. Včeraj je Cetinje lepo in pristrčno sprejelo in pozdravilo Nj. Vel. kraljico Marijo in romunskega kralja Karla, ki se mudi v gosteh pri svoji sestri Nj. Vel. kraljici Mariji v gradiču Miločer.

Ob 15.15 je privozil avtomobil Nj. Vel. kraljice Marije. V njem je bil romunski kralj Karol II. v spremstvu romunskega dvornega maršala Urdariana, kraljevskega adjutanta majorja Ruda, spremstva Nj. Vel. kraljice, adjutanta Nj. Vel. kralja Lina Dekaneva, polkovnika g. Pogachnika in kapetana g. Marka Ajdarića.

Pri vходу na Cetinje je pred banskim dvorom pozdravil visoke goste ban zetske banovine Peter Ivanšević s pomočnikom in načelnikom upravnega oddelka banske uprave, dalje zastop-

nik odsotnega divizijskega poveljnika general Varjačić in županov namestnik g. Jefto Spašić. Zvonjenje s cetinjskega samostana in z vseh cerkva je razglasilo, da se mudita na Cetinju visoka kraljevska gosta.

Ko je general Varjačić podal poročilo, je v imenu prebivalstva zetske banovine pozdravil visoka gosta z lepo in pristrčno dobrodoščico ban Peter Ivanšević, takoj nato je pa v imenu mesta Cetinja želel visokima gostoma prijetno bivanje na Cetinju. Vršilec dolžnosti cetinjskega župana Spašić je nato takisto pozdravil visoka gosta. Za pozdrave sta se Nj. Vel. kraljica Marija in Nj. Vel. kralj Karol toplo zahvalila.

Vse do cetinjskega samostana se je pred okrašenimi hišami zbralo cetinjsko prebivalstvo in prirejalo visokima gostoma lepe manifestacije, ki sta Nj. Vel. kraljica Marija in Nj. Vel. kralj Karol z nasmehom nanje odzdravljala. Pred porto cetinjskega samostana je kraljevska gosta sprejela mestna duhovščina z arhijerejskim namestnikom protijerejem Mihajlovičem, ki je držal v roki križ. Ko sta Nj. Vel. kraljica Marija in Nj. Vel. kralj Karol poljubila križ, sta stopila v cerkev v spremstvu duhovščine, ki je pela cerkvene pesmi. V cerkvi sta visoka gosta prisostvovala molitvam, nato sta se pa odpeljala v muzej, kjer ju je pozdravil in jima razkazal muzej njegov upravnik g. Medenica. Po ogledu muzeja sta visoka gosta peš krenila do hiše, kjer se je rodil pokojni kralj Aleksander I. Zdenitelj. Pred hišo je visoka gosta pozdravil njen upravnik polkovnik Pavičić, neka deklica je pa izročila Nj. Vel. kraljici Mariji nenavadno lep šopek cvetlic in pozdravila Nj. Vel. kraljico z dobrodoščico. V sobi, kjer se je rodil pokojni kralj, so Nj. Vel. kraljici Mariji in kralju Karlu ter članom njunega spremstva in gostom postregli s čajem. Ves čas sta bila v spremstvu Nj. Vel. kraljice Marije in romunskega kralja Karla II. ban zetske banovine g. Ivanšević in zastopnik divizijskega poveljnika general Varjačić. Med čajanko so visokima gostoma predstavili vse povablence in vse častnike cetinjske garnizije. Pred hišo je ves čas ljudstvo vzklikalo Nj. Vel. kraljici Mariji in Nj. Vel. kralju Karlu, vojaška godba je pa ves čas svirala. Nj. Vel. kraljica in Nj. Vel. kralj Karol II. sta se vpisala v spominsko knjigo mesta Cetinja.

Ob 17 sta se kraljevska gosta med viharim vzklikanjem cetinjskega prebivalstva odpeljala čez Lovčen in Trojico v Budvo in Miločer.

Zaradi zblíževanja med Anglijo in Italijo:

Vesti o odstopu angleškega zun. ministra

Pariz, 6. avg. o. »Figaro« poroča, da bo po vsej priliki v kratkem prišlo do preosnov v angleški vladi. Pri tej priliki bo nekaj važnih sprememb, najvažnejša med njimi bo v zunanjem ministrstvu, ki naj bi ga sedanjí zun. minister Eden zapustil. Na njegovo mesto bi prišel bivši delovni minister lord Rattcliffe, ki uživa kot eden najbistromnejših angleških politikov vse zaupanje predsednika sedanjé vlade Chamberlaina. Sedanjí zun. minister bi v

vladi dobil drugo mesto. To izmenjavo naj bi zahtevala sprememba dosedanje angleške zunanje politike z ozirom na Italijo in Nemčijo. Zastopnik in nosilec te politike je bil prav sedanjí zun. minister.

V Londonu pravijo, da gre pri teh vesteh zgolj za navadna ugibanja, ne zanikajo pa, da bi spremembe ne bile mogoče.

Priprave za novo lokarnsko zvezo

London, 6. avg. o. Poročajo, da je angleška vlada naročila svojima poslanikoma v Rimu in Berlinu, naj povabita italijansko in nemško vlado, da pošljeta v London tehnične strokovnjake na posvet za sklenitev nove zveze med Anglijo, Francijo, Nemčijo in Italijo, podobne nekdanji lokarnski zvezi. Pravijo, da sta tako Nemčija kakor Italija pripravljeni ugoditi angleški vladi, le da postavljata Italija dva pogoja za svojo udeležbo pri teh razgovorih.

Prvi pogoj je, da Anglija prizna italijansko oblast v Abesiniji in to takoj, drugi pogoj pa je, da bodo ta posvetovanja v Londonu samo tehnična in se ne bodo strokovnjaki spuščali na politično področje.

Barcelona pričakuje anarhistične vstaje

Bilbao, 6. avg. AA. (DNB): Po poročilih iz Barcelone čedalje bolj narašča prepričanje, da je kmalu pričakovati nove anarhistične revolucije v Kataloniji. Policijski upravnik v Kataloniji se je odpeljal v Valencijo, da pouči tamkajšnje oblasti o težavnem položaju, ki vlada v Kataloniji. Pri neki hišni preiskavi v delavskem okraju so odkrili veliko skladišče orožja. Med preiskavo je začelo na lepem goreti, vendar niso mogli ugotoviti, kdo je ogenj podtaknil. V Barceloni je zavladala velika panika, ko so izvedeli, da se je voditelju pred kratkim zapezile trockistične stranke posrečilo ssoči zbašati iz osrednje kaznišnice.

Bordeaux, 6. avg. Francoske oblasti so na zahtevo neke bilbajske banke zaplenile tretji parnik baskovske vlade, ki je čakal z dragocenim

Nemčija lovi

Moskva, 5. avg. b. Napovedano potovanje nemških podmornic v finsko vojno luko Abo je dalo moskovskemu tisku povod za ostre napade proti Nemčiji in Finski. Sovjetski tisk vidi v tem obisku znamenje, da se hoče Finska približati Nemčiji in zapustiti sovjetsko Rusijo. Tako pišejo »Izvestja« o skupnem manevru in trdijo, da ta obisk ne pomeni navadnega dokaza nemško-finskega prijateljstva. Finska se trudi, da pridobi za sebe Nemčijo in da zapusti svojo prejšnjo politično črto, ki je imela cilj zavarovanje miru na visokem morju. Obisk nemških podmornic se ne more smatrati kot vljudnostni akt, kajti fašistična Nemčija se pripravlja, da zgradi v severni Finski svoje letalsko oporišče baje zaradi nemških ribarskih koncesij v onih yodah,

Vesti 6. avgusta

Stavka ameriških železničarjev bo najbrže izbruhnila, če lastniki železniških družb ne bodo ugodili zahtevam uslužbencev. Za stavko se je izreklo do zdaj že 350.000 članov železničarskih strokovnih zvez.

5000 baskovskih otrok se bo v kratkem vrnilo iz Anglije v Bilbao, ker so razmere tam že toliko urejene, da za otroke ni več nevarnosti, da bi bili brez strehe, ali da bi stradali.

122 delavcev v državni tovarni za konzerve v Moskvi so obsodili na smrt, češ da so v konzerve vlagali klice za zastrupljanje prebivalstva. Vsi obsojenci ter vodstvo tovarne bodo ustreljeni.

Vojvoda in vojvodinja Kentska bosta ostala še nekaj dni na Poljskem, odkoder bosta potem odpotovala v Jugoslavijo.

Celo vrsto ukrepov za varstvo avstrijske neodvisnosti je izdala avstrijska vlada. Razpustila je 60 telovadnih društev in zaplenila njihovo imetje, ker so se v njih zbirali hitlerjevci.

Silovite nevihte na Koreji so naredile zadnje dni ogromno škodo. Neurja so ubila 30 ljudi, veličansko število pa jih je lažje in težje ranjenih. Vsa žetev je uničena in vse prometne zveze pretrgane.

Velike akcije proti komunistom je začela poljska policija, ki je zadnje dni po vsej državi zaprla veliko število članov komunistične stranke, med njimi njenega voditelja Luckijeviča.

Silen požar je izbruhnil včeraj na rimski predmestni postaji San Paolo. Povzročil je čez dva milijona lir škode na raznih železniških napravah.

Svedski zunanji minister Sandler bo 13. avgusta odšel na uradni obisk v Varšavo. Tja ga je povabila poljska vlada.

Vesti o angleškem posojilu Kitajski angleški denarniki zanikujejo ter pravijo, da s posojilom ne bo nič vse dotlej, dokler se ne bodo uredile sedanje zmešane razmere na Daljnem vzhodu.

Vse zasebne jachte bo dalo popisati angleško mornariško ministrstvo, da bo imelo pregled nad njimi za primer vojne. Ob vojni bodo lastniki morali vse svoje luksuzne ladje dati na razpolago za državno obrambo.

Angleška kraljeva rodbina je včeraj odpotovala na poletni oddih v škotski grad Balmoral.

Bivši abesinski cesar neguš Haile Selasije ne bo izdal svojih spominov, ki bi morali v kratkem iziti v Londonu. Negušu so njegovi politični svetovalci priporočili, naj to opusti.

Proti kemični vojni je izdal posebno poslanico predsednik Združenih držav Roosevelt. V poslanici ostro graja uporabo strupov v vojni.

300.000 ljudi se je udeležilo v atenskem stadionu proslav ob prvi obletnici, kar je vzela vodstvo grške države v roke Metaxasova vlada. Vsi ti ljudje so stoji peli grško himno.

Nemški zunanji minister von Neurath bo prihodnji teden prišel na svoje posestvo blizu Badgasteina. Tam se bo zbralo več avstrijskih in madžarskih ministrov.

Španski monarhisti zborujejo v Lausanneu ob Zenevskem jezeru. Tja je prišel tudi bivši španski kralj Alfonz, da se s svojimi pristaši porazgovori o vzpostavitvi monarhije v nacionalistični Spaniji.

Voditelja sovjetskega trgovinskega zastopstva v Parizu Zafermana so nenadno poklicali v Moskvo. Zaferman pa se pozivu ni odzval, kar je razumljivo, saj so v Moskvi zadnje čase zaprli vse njegove prijatelje.

Poročilo o nemirih v Palestini in o sredstvih, s katerim jih angleška uprava zatira, je poslal mandati komisiji v Zenevo angleški tajnik za kolonije Ormsby Gore.

Zračno potovanje med Parizom in Londonom se je podražilo zaradi padca franka. Vožnja v eno smer stane zdaj 525 frankov namesto dosedanjih 425.

44 osebam so vzele državljanstvo narodno-socialistične oblasti, med njimi je tudi Heinrich Imbusch, bivši državni poslanec Centruma ter voditelj nekdanjih nemških katoliških strokovnih organizacij, ki je pred ljudskim glasovanjem v Po-saarju agitiral proti narodnemu socializmu.

Peš na olimpijske igre v Tokio je odšel včeraj iz Graza brezposelni stavec Avgust Mager, ki misli, da bo do 1940 že prišel do tja.

Nemške podmornice bodo obiskale finsko vojno luko Abo. V tem obisku vidijo znamenje za zblížanje med Nemčijo in Finsko, kar je vzbudilo veliko vznemirjenje med Sovjeti.

Vsa pogonska sredstva za avtomobile bo monopolizirala nemška vlada, ki bo prevzela vse delnice družbe, ki ima izključno pravico za prodajo bencina, nafte in olj na nemških državnih in bano-vinskih cestah.

Vprašanje vojnih dolgov namerava spet načeti Anglija, ki se bo o tem najprej sporazumela z Združenimi državami ter nato postavila zahteve svojim dolžnikom.

Voznine na avtobusih in na podzemeljski železnici so zvišali včeraj v Parizu. S tem zvišanjem, ki je posledica razvrednotenja franka, so prizadeli predvsem nižji sloji pariškega prebivalstva.

Maskirani in oboroženi atentatorji so vdrli v stanovanje severnoirskega notran. ministra Dawson-Batesa v Delfastu ter odnesli važne listine iz njegove miznice.

Tribune za gledalce so zgozele včeraj na velikem dirkališču v Turinu.

600.000 Din podpore za kmetijsko postajo v Ljubljani

Belgrad, 6. avgusta. m. Kmetijski minister je podelil podporo v znesku 600.000 din banki upravi v Ljubljani za dovršitev kontrolne in ogledne kmetijske postaje v Ljubljani s tem, da mora za dovršitev tega posloppja prispevati tudi banska uprava 300.000 din.

Poskusi z aerodinamičnimi lokomotivami

Belgrad, 6. avgusta. m. Železniška uprava je včeraj spet poskusila aerodinamično lokomotivo na progi Belgrad-Zagreb. Lokomotiva je z nekoliko vagoni vozila na tej progi s hitrostjo 120 km na uro. Aerodinamično lokomotivo so napravili iz starih naših lokomotiv v belgrajski železniški delavnici. Železniška uprava bo sedaj te lokomotive poskusila še večkrat ter jih bo, če bodo pokazale primerno hitrost, na glavnih progah tudi stalno uvedla.

Pomirjenje v Jugoslaviji

Pariz, 5. avgusta. AA. Pod naslovom »Pomirjenje v Jugoslaviji« objavlja sročnji »Journal de Debats« članek, v katerem pravi, da je erbskoppravoslavna visoka duhovščina na poti pomirjenja. Zdi se, da je okolica blagopokojnega patriarha Varnave uvidela, da so jo spretno zmanevirali v politične namene. Kakor je v svoji nedeljski številki ugotovil »Obzor«, imajo dogodki preteklega tedna svoje ozadje. Ti dogodki krijejo ofenzivo proti vladi drja. Stojadinovića, ofenzivo, ki je bila eicer zelo dobro pripravljena, vendar pa jo je predsednik vlade hladnokrvno in zmerno odbil. Hotel je zavarovati ugled civilne oblasti, ki ne more biti izročena na milost in nemilost ulici in to tudi tedaj ne, če bi te ulične manifestacije slonele na slabo razumljenih verskih interesih. Toda predsednik vlade je dobro razumel tudi oni del prebivalstva, ki se je iskreno razburjal in zato predsednik vlade ne bo pred jesenjo predložil konkordata senatu v ratifikacijo. To je ena stran te afere.

Druga stran pa je obežena v zahtevi, da morajo biti odnosi med Jugoslavijo in Vatikanom dobri. Mi se nečemo vračati na pomiriljive izjave ev. Stolic, ki je s konkordatom dokazala, da hoče enako štiti interese cerkve in države. Dr. Stojadinović je podal o pogajanjih zelo točno poročilo. Zato moramo tudi odobravati njegovo izjavo, ko je rekel, da hoče na vsak način izvesti ta sporazum, ki je sredstvo za verski mir v državi. Tako govori naša državnika.

Bogastvo in lepote Francije

Vtisi obiskovalca pariške svetovne razstave

Ljubljana, 6. avgusta.

Demokratska Francija je bila Slovincem vsa dobro narodnega prebujenja vzor in simbol naših želja in potreb. Revolucija je v Franciji najprej pomela z absolutizmom, ostali pa so seveda iz tistih dob epomini, bogastva in lepote, ki še danes privabljajo in bodo še dolgo privabljali iz vsega sveta številne prijatelje in oboževalce lepih umetnosti. Samo v Parizu je razkošnega bogastva in značilnih lepote toliko, da si vsega tega povprečen človek ne more ogledati v kratkih 6 dneh, kolikor smo mi mogli ostati v Parizu. Toda v Parizu nismo ostali niti 6 polnih dni, saj smo vmes za en dan skočili v Versailles, za ena dan pa tudi v Lisieux in La Havre.

Kraljevski grad Louvre

Človek ima v Parizu kaj gledati in občudovati. Poznavalci trdijo, da bi bilo potrebno vsaj dva meseca, da bi si slehernik ogledal vsaj najrazličnejše pariške posebnosti, umetnostne razstave, muzeje ter druge zanimivosti. Nam je preostalo komaj toliko časa, da smo si na hitro ogledali znameniti Louvre, mogočno starinsko kraljevo palačo, kjer je zdaj največji francoski muzej. Kdo naj nasteje vsa bogastva te hiše, vse umetnine, ki so nanizane in razstavljene po obširnih poslopih, hodnikih in sobanah te hiše. Iz vsega sveta so tu zbrane umetnine najslavnejših slikarjev in iz vseh stoletij, kiparjev, ki tako na enem samem mestu pred očmi vsake umetnostni razvoj človeštva. Vsa pota obiskovalcev Louvra vodijo do majhne, rekel bi neznatne slike Leonarda de Vincija, ki je postala menda slava zato, ker je bila iz Louvra svoj čas že ukradena, pa so jo potem zopet izsledili nekje v Njujorku ter jo postavili nazaj v Louvre. To je znamenita Mona Liza, okrog katere se vsak čas zbira množica gledalcev, ki gledajo to ljubko delo slavnega umetnika, kupujejo tam zraven male razglednice z upodobitvijo Mono Lize ter po večini le neradi odhajajo dalje.

Znamenita je Louvre tudi dvorana, kjer so na obeh stranskih stenah upodobljene vse velike Napoleonove bitke ter sploh vsa večja zgodovinska dejanja, ki veličajo bogato Francijo. Zelo značilno je za ta muzej, da se vanj stalno zatekajo umetniki vsega sveta, ki tam izpolnjujejo svoje umetniško znanje. Skoraj v vsaki dvorani Louvra najdete več takih slikarjev, ki imajo postavljene ob kaki njim vsečini slike velika stola z razpetimi platni, zraven pa celo goro čopičev in barv, s katerimi se urijo ob pogledu na znamenita dela svojih davnih predhodnikov.

Prekrasen je v Parizu pogled izpred cerkve čeli graditi že pred 60 leti, dogradili so jo šele po vojni ter jo posvetili spominu vojnih žrtv v svetovni vojni. Tja se zdaj zatekajo verni Francozi, spominjajoč se strašnih vojnih grozot. Pot nas je peljala v cerkev, ki je na zunaj veličastna in mogočna, znotraj pa razkošna in bogata, prav ob času, ko so se v cerkvi mudili naši slovenski romarji, ki so vprav prišli iz Lurda. Pri glavnem oltarju je ravno maševal g. dr. Fabijan iz Ljubljane, v prvih klopih pa so prepevali slovenske pesmi njegovi lurdski romarji. Pridržišmo se seveda svojim rojakom ter ostali v cerkvi pri maši, pomagali pa smo kajpada tudi peti. Tako se je v tej cerkvi menda prvič pojavila tako velika skupina Slovencev, skoraj 750, ki smo skupno peti v njih slovenske pesmi. — Zunaj cerkva pa smo poteli mogli v vsej veličini gledati spodaj pod seboj ves ogromni Pariz. Najprej zjutraj, ko so se strehe cerkve kopale v sončnih žarkih, pozneje pa tudi ponoči, ko je ves Pariz počival v morju luči pred nami.

Versailles in Trianon

Zelo navdušeni so bili slovenski popotniki tudi v Versaillesu. To znamenito mesto je dobrih 25 kilometrov oddaljeno od Pariza. Vsakih 10 minut vozijo tja in nazaj električni vlaki. Znamenite, da je promet med Parizom in Versaillesom zmerom dovolj živahen. Nas je pot zanesla v Versailles na nedeljo, ko je vstop v bogate muzeje navadno prost. Seveda tudi tega dne nismo mogli preživeti brez neprijetnosti. Menda so Francozi vprav računsko zasledovali našo skupino. Čeprav je bil namreč vstop do tedaj sleherni nedeljo prost, so nas ob vstopu vratarji enostavno ustavili, češ, da brez vstopnice ne smemo v muzeje. Vodstvu pač ni kazalo drugega, kakor kupiti vstopnice za vseh 700 izletnikov, Francozom pa se je seveda to dobro izplačalo. Take prilike pač ni vsak dan...

Sprehod po kraljevih palačah v Versaillesu skoraj ni mogoč brez dobrega vodnika. V dolgih dvoranah je nakopičeno toliko bogastva in lepote, da skoraj ne moreš ločiti, kaj je posebej vredno natančnejšega ogleda in kaj lahko brez škode izpušiš. aZto smo tudi mi po večini v manjših skupinah našli vodnike, ki so nam razkazovali in razlagali vrednejše in zgodovinsko pomembnejše slike in druge predmete v palači. Marsikatera ženska je ob pogledu na čudovite lepote kraljevskih soban, ki so danes pač le predmet občudovanja, včasih pa so se v njih pred svojimi mogočnimi gospodari ponizno in plaho stiskali francoski tlačani in meščani, zmajevali za glavo nad tem razkošjem, češ, da pač ni čudno, če je francosko ljudstvo pomedlo s takimi kralji, ki je na hrbtih svojega ljudstva gradilo take bajne palače. Nas je v gradu zanimala zlasti velika dvorana, kjer je bil po svetovni vojni podpisani mir med centralnimi silami in zavezniki. Vodnik prijazno razlaga, kje je sedaj ta ali oni minister, kje točno je bila položena listina, s katero je bilo končno zapečateno štiriletno svetovno klanje.

Ogledali smo si tudi dvorano, kjer je časih zasedal stari francoski parlament, zdaj pa v tej dvorani volijo zgolj še predsednike republike. Dvorana ima z vrha zadostno dnevno svetlobo, čeprav je po obsežnosti to ogromna dvorana, v kateri so v polkrogu razvrščeni udobni sedeži. Na posameznih sedežih so pritrjeni listki s posameznimi imeni dosežanih predsednikov, ki tako naznačujejo prostore, kje so dotičniki sedeli ob času izvolitve.

Ogleda vredni so tudi versajski vrtovi, ki napravljajo vtis, da so bili Francozi že pred stoletji dobri arhitekti in inovatelji nežnih idiličnih lepot. V teh vrtovih sta zgrajena dva manjša gradova, ki jih je oba zgradil za svoj počitniški dom Ludvik XIV.

Versailles je živahno podeželsko mesto, ki šteje svojih 65.000 prebivalcev. Zlasti v nedeljah se tja radi zatekajo Parizani, ki preživljajo potem svoj prosti dan v prostornih versajskih vrtovih. Po zelenih tratah ob nedeljah kar mrgoli ljudstva, seveda pa je tudi v gradu zmerom dovolj obiskovalcev.

Bazilika v Lisieux

Nekaj veličastnega je tudi znamenita bazilika Male Terezije v Lisieuxu. Ko sem bil tam pred dobrimi šestimi leti, je bila stavba komaj zrastle iz tal, zidovi niti v grobem niso bili dodelani. Da

nes pa stoji v Lisieuxu krasna, mogočna hiša božja, kamor neprestano romajo velike množice vernikov iz vse Francije, pa tudi od drugod. Lisieux je postalo središče vernih Francozov, kakor pri nas na primer Brezje. Prej neznatno mestoce Lisieux je danes postalo središče nadvse živahnega prometa, to vidimo na kolodvoru in ob prihodu v mesto. Proti baziliki grade pravkar novo široko asfaltirano cesto, celo mesto se razširja, olepšava, cerkev sama pa vsa bela in mogočna kraljuje nad mestom in nad prostrano normandijsko pokrajino. V baziliki Male Terezije so naši duhovni gospodje vsi obenem darovali sv. mašo, saj je samo v skripti cerkve čez 20 altarjev. Mogočno je po cerkvi donela slovenska pesem 700 slovenskih popotnikov, pol ure prej pa je odšla iz bazilike manjša skupina Slovencev pod vodstvom dr. Fabijana, ki so tudi prišli tja iz Pariza in se pri sv. maši priporočili Mali Tereziji.

Skozi bogato Normandijo

Pokrajina med Parizom in morjem, skozi katero smo se vozili v Lisieux in dalje proti Trouvillu, izgleda bolj prijazna in obdelana, kakor pa

Zakaj je umrl patriarh Varnava

Beograd, 5. avgusta. AA. Ker so se ob smrti patriarha Varnave razširili glasovi, da je smrt N. sv. patriarha posledica zastrupljenja, je upravnik mesta Belgrada odredil, da se zbore zdravniške izjave vseh zdravnikov, ki so ga zdravili in da se na podlagi teh zdravniških sodb ugotovi dejansko stanje in uvede zakoniti postopek.

Z nalogom upravnika mesta Belgrada Pov. št. 198, z dne 2. avgusta 1937 se je odredilo, da se zdravnik dr. Aleksander Ignjatovski, dr. Laza Stanojevič, dr. Dimitrije Antič, vseučiliški profesorji in dr. Andra Nikolič, šef živčnega oddelka, dr. Nikolajević, dr. Rudolf Kobal, sanitetni brigadni general, dr. Zdenko Nižetič, šef očesnega oddelka, dr. Aleksander Vukoval, primarj oplojne državne bolnišnice, in dr. Simeon Popov, ki jih je sam svetil sinod naprosil, da so zdravili pokojnega patriarha Varnavo, takoj pokličejo na upravo mesta in da tu pred oblastjo pismeno izjavijo:

1.) Za kakšno boleznijo je bolehal pokojni patriarh Varnava;
2.) Kaj je bil vzrok njegove smrti;
3.) Ali so ugotovili, da je pokojni patriarh kdaj imel isto ali podobno bolezen in ali je zadnja bolezen bila v vzročni zvezi z boleznimi prejšnjih let;
4.) Ali je šlo za kakšno zastrupljenje in kakšne vrste, in posebej:

a) prehranjenega značaja zaradi pokvarjene hrane, ali
b) avtointoksikacija kot posledica strupov v organizmu zaradi obolenosti raznih organov,
c) ali je bilo pa namernega značaja;
5.) Ako je bilo namerno zastrupljenje, na podlagi česa se to sklepa, in s čim in kako se je izvršilo;
6.) Ako je obstajal sum kakšnega namernega zastrupljenja, da izjavijo, zakaj niso stvari prijavili pristojni oblasti;
7.) Da izjavijo na osnovi poka in značaja bolezni, ali je pokojni patriarh Varnava umrl naravne smrti, ali je pa smrt nastopila kot posledica namernega zastrupljenja.

Gori navedeni zdravniki so dolžni takoj po obvestilu o tem nalogu dati zahtevano izjavo. Ta nalog upravnika mesta Belgrada so sporočili v podpis vsem gori navedenim zdravnikom, izvzemši Nižetiča in Popova, ki se mudita zunaj Belgrada.

Dne 2. avgusta dopoldne so se sestali spodaj podpisani zdravniki in so dali upravniku mesta Belgrada tole pismeno izjavo:

Glede na nalog upravnika mesta Belgrada Pov. št. 198 z dne 2. avgusta 1937, si usojamo tole odgovoriti na zadana vprašanja:

Ad 1. Nj. sv. blagopokojni patriarh Varnava je bolehal za alimentarno zastrupitvijo prebavnih organov z reperkusijo na centralni in periferni živčni sistem;

ad 2. neposredni vzrok smrti je bilo obojestransko vnetje pljuč in slabo srce;

ad 3. ta obolenost ni v neposredni vzročni zvezi z njegovimi prejšnjimi boleznimi, toda glede na to, da je nj. svetlost prej večkrat bolehal za obolenja organov za prebavo, se mora domnevati, da je obstajalo splošno nagnjenje za trebušna in črevesna obolenja;

Higijensko mleko na Mariborskem tednu

Maribor, 5. avgusta.

Malo o mleku sploh: Spada med animalska živila in tvori pri mešani prehrani važen sestavni del. — Mleko je tekočina, ki se zbira v mlečnih žlezah bodisi človeka ali živali in je v prvi vrsti zato tu, da prehranja zarod. Glede nastajanja mleka so mnenja različna. Mlečna žleza je sestavljena alveonarna žleza, tako dolgo, če je v počivajočem stanju. Zlezo stanišče je opredeno z močnim vezivnim staniščem, ki ga opletajo masčobne tvorbe. Zlezi mehurčki se stekajo v izvodne cevke in te cevke se zlivajo v večje zbiralne kanale, imajo svoj konec zunaj ali pa v sisternah (vimenih). Ze za časa nosečnosti in posebno v mlečni periodi ali laktaciji vezivno stanišče zastane v svoji rasti in močno narastejo zleznice stanišče, mlečna žleza pa dobi tubulozni karakter. Po domače, nabrekne. Laktacijo in z njo v zvezi spremembo zleze povzročajo hormoni, ki izvirajo ali od foetusa ali od placenta. Na vsak način pa obstojajo ožje zveze med notranjimi sekretinimi pojavi v jajniku.

Tvorba mleka je torej sekretinji pojav zleznih celic in ji je podlaga aktivno delavnost teh. Ker je mleko masčobna emulzija, razdeljene so same drobne masčobne kapljice v vodni raztopini mlečnega sladkorja, beljakovin in soli, so glede tvorbe mleka različna naziranja.

Na vsak način je mleko najvažnejše hranivo za dojenčka in je napačno naziranje, da za odraslega ni. Boljši je n. pr. alkohol v najrazličnejših oblikah, ki kakor vidimo, ustvarja degeneriranje, ubijalec, lopove ter silene. Zakaj toliko jetašnic, umobolnic, kjer država troši neplodno dohodke svojih državljanov. Mleko in zopet mleko mesto šmarnice ter ostalih alkoholnih zastrupilcev našega ljudstva. Zmerom pitje teh sicer ni škodljivo, vendar mi Slovenci na zmeromost v teh primerih v veliki meri odpovedujemo.

Mleko prehranja lahko vsako telo zadostno in je potrebno, da ga odrasel človek popije dnevno samo dva litra ter dobi vsa sredstva, ki so potrebna za rast in vzdrževanje njegovega telesa. Potrebni vitamini vsebuje mleko dovolj. Ne vem imena, kako bi imenoval propagatorje raka, ki trdijo, da ga povzroča pitje mleka. Ljudstvo bo že za to našlo pravičen izraz in sodb. Vse človeštvo in tudi živalstvo bi potem moralo biti rakasto.

vsaj zemlja na oni strani, ko se mimo nje vozite iz Svice proti Parizu. Menda so tudi ljudje tu v Normandiji prijaznejši. To smo mogli ugotoviti v Trouvillu, znanem obmorskem kopališču, ki je v tem času vprav sredi sezone. Normandija je izmed francoskih pokrajin najrodovitnejša, zato tudi najbogatejša. Vsa polja so tu skrbno gojena, tudi sadne vrtove smo občudovali, ko smo se vozili mimo njih.

Iz Lisieuxa smo se odpeljali z železnico do Trouvillaja odhod pa z ladjo v La Havre. Tam smo si ogledali največje francosko ladjo »Normandija«, ki je na vse navprila v resnici dober, zelo mogočen vtis. Ta ladja nam je sama na sebi izpričevala, da je Francija svojo veličino in moč svojega kapitala, kakor tudi svojo genialno sposobnost dovolj krepko poudarila tudi na mru. Ta ladja je ponos Francije in Francozov, z nami vred si je njene prostore ogledovalo na stotine drugih obiskovalcev, da smo se komaj mogli preriniti skozi njene elegantne in bogate dvorane in prostore.

Zvečer smo se z ladjo zopet prepeljali v Trouville, odhod pa nazaj v Pariz. Ze ko smo bili doma, smo brali v časopisih, da se je prav na tej progi par dni po našem odhodu pripetila hušja železniška nesreča, kjer je izgubilo življenje 27 ljudi. Tembolj hvalimo Boga, da smo mi vseh 11 dni tako srečno in vsi zdravi potovali po svetu in se sicer utrujeni, pa zadovoljni vrtnili v svojo Ljubljano, ki je vendar za nas najlepše in najprijaznejše mesto na svetu. — Fr. Strah.

ad 4. zastrupitev je nastopila po prehranitveni Univ. prof. A. Ignjatovski, l. r.; dr. Nikolajević, Belgrad, 2. avgusta 1937.

poti, iz anamnestičnih podatkov se pa ni moglo sklepati na kakšno namerno zastrupitev in audi ni bilo suma za to;

ad 5. odgovor na točko 5. je že v točki 4.;

ad 6. kakor se vidi iz točke 4., ni bilo suma za namerno zastrupitev in zato nismo stvari prijavili;

ad 7. odgovor na točko 7. je že vsebovan v prejšnjih točkah.

l. r., prof. Antič, l. r., sanitetni brigadni general dr. Rudolf Kobal, l. r., dr. Laza Stanojevič, l. r., univ. prof. dr. Andra Nikolič, šef živčnega oddelka, l. r., dr. Aleksander Vukoval, šef notranjega od, l. r.

Razen tega je na zahtevo prof. Ignjatovskega, ki je zdravil pokojnega patriarha Varnavo, da se prouči in dozene možnost namerne zastrupitve, centralni higienski zavod, ki mu je prof. Ignjatovski osebno izročil 17. julija t. l. izbljuvke Nj. svetosti v količini 50 kubičnih cm, izvršil vse strokovne pregled in analize in navaja v svojem poročilu glede kemijske proučitve zastran kovinskih strupov, da je bila preiskava kovinskih strupov, ki nastanejo v obliki oborin zveplovdika, negativna. Porocilo izključuje tudi prisotnost arzena. V filtratu so po izločitvi zveplovdika preiskali tudi ostale kovinske strupe in je rezultat negativen. Za pregled zastran izparivajočih strupov se je vzelo 10 kub. cm tekočine. Po destilaciji se je ugotovilo s splošnimi reakcijami formalin.

Nadaljevanje zdravniških izjav s strani 13:

Z detrakcije se je ugotovila navzočnost 2,7% formaldehida, kar ustreza 6,75% formalina. Ker je pa formalin sredstvo za konzerviranje in hkratu strup, je laboratorij zahteval preko prof. Ignjatovskega te podatke: ali se ga je kaj dodalo za konzerviranje tekočine. Prof. Ignjatovski je izjavil, da je dodal formalin in da ga zmerom v praksi uporablja za ohranitev materiala.

Zaradi biološke preiskave zastran zastrupljenosti izbljuvka so v kemijsko-bakteriološkem oddelku centralnega higienskega zavoda napravili na živalih poskuse in sicer s tekočino izbljuvka, ki ga je prof. Ignjatovski dal kemijskemu oddelku. Napravili so tri različne preizkušnje z izbljuvkom in eno kontrolno samo z raztopino formalina iste koncentracije, ki je bila dodana izbljuvku po poročilu g. Ignjatovskega za ohranitev materiala.

Na podlagi teh proučevanj, je bakteriološko-epidemiološki oddelk centralnega higienskega zavoda dal tole izjavo:

Na temelju gori navedenih izsledkov mislimo, da poslana tekočina Pov. kem. št. 9 z dne 23. jul. t. l. v stanju, v katerem se je ta dan in pozneje nahajala, ne vsebuje nikakih strupenih elementov, ki bi se mogli dokazati na živalih, v gori navedenih doзах. Dokazan je samo formalin, ki se je pred preizkušnjo nalašč dodal tekočini v svrhu konzerviranja.

To so rezultati, do katerih je prišla s svojim dosedanjim proučevanjem uprava mesta Belgrada in ki jih daje javnosti na znanje.

Iz uprave mesta Belgrada II. št. 3967.

Imamo dobro in slabo mleko. Če imamo slabo mleko, primimo povzročitelja, t. j. tistega, ki ga nam dobavlja. Ali je sam kriv, da ne drži dovoljne enaže, ker mleko je dragocena pičica in vsaka dragocena stvar je občutljiva, ali pa nima v redu živine in hlevov. Slabo in bolno živino iz hlevov v klavnice in zdravje našega dobrega ljudstva bo zadovoljivejša. Ravno tako so potrebni dobri značni in snažni hlevi. Poglejmo si ljudi iz zadublih, vlažnih ter sličnih stanovanj. Bledi so in manjka jim zdravja ter zavratne bolezni, kakor jetika, imajo tam svojo bogato žetev. Pri živini je isto, če mora trpeti v neprimernih hlevih. Bolezni so iste.

Konzum mleka pri nas je sramoten. Komaj dobrega četrta litra pride na osebo. Posledice! Avstrija porabi na osebo tri četrta litra in Holandija celo cel liter. Ubogi mi!

Zdravimo se ter poklicani zavijamo rokave in pomoč našemu ljudstvu ne bo izostala.

Zdravimo se ter poklicani zavijamo rokave in pomoč našemu ljudstvu ne bo izostala.

Kolektivna pogodba pri Lavrichu v Konjicah podpisana

Zveza združenih delavcev je predložila podjetju Lavrich v Konjicah osnutek kolektivne pogodbe, kakor je bilo napovedano po podpisu sporazuma dne 20. maja letos v Ljubljani, ko je prenehala stavka v omenjeni konjiški tovarni.

Razprava je bila v torek, 3. avgusta in so bili na njej zastopniki Delavske zbornice, podjetja Lavrich, Zveze združenih delavcev, krajevne konjiške organizacije ZZZ in na izrecno zahtevo podjetnika Lavricha in na predlog Delavske zbornice tudi zastopniki Narodne strokovne zveze.

Po dolgi razpravi, ki se je končala šele drugi dan, je bil dosežen sporazum in je bila kolektivna pogodba tudi podpisana. Ta kolektivna pogodba je prinesla delavcem nekaj zboljšanj.

Važnejša določila kolektivne pogodbe so: za nedeljsko delo se plačuje 100% pribitek. Akordne postavke se določijo tako, da se omogoči delavstvu povprečni 20% zaslužek nad normalno plačo. Pogodba vsebuje vse ugodnosti, ki jih dajo §§ 219, 220 in 221 obrtnega zakona. Pri sprejemanju in odpušcanju delavstva bo podjetje postopalo v smi-

Na Bledu je živo

Bled, 6. avgusta.

Bled postaja raznim tujim in domačim odličnim gostom vedno bolj privlačno letovišče, ki lahko nudi tudi najbolj razvijenim letoviščarjem vsega v najboljši meri. Vedno novi gostje prihajajo, in med njimi so bile večkrat tudi nekatere vplivne osebnosti iz Belgrada. Z dopoldanskim vlakom se je pripeljal na Bled predsednik narodne skupščine Stevan Cirič s svojo družino in v spremstvu podpredsednika narodne skupščine poslanca Franja Markiča. Nastanil se je v hotelu Toplice. Pravijo, da namerava Stevan Cirič ostati na Bledu dalj časa. Z istim vlakom pa se je pripeljal večeraj na Gorenjsko tudi minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, ki pa je v Kranju prekinil vožnjo ter se od tam odpeljal na Brdo h knezu namestniku Pavlu. Popoldne pa sta se naenkrat pojavila na Bledu tudi prosvetni minister Dobrovojš Stošović in minister za gozdove in rudnike Gjura Janković. Zadnji bo na Bledu ostal nekaj časa, dočim se je prosvetni minister že takoj zvečer odpeljal nazaj proti Belgradu.

Na Bledu imamo tudi kakšno novo zabavo, ki se takšnemu letoviškemu kraju tudi spodobi. Zanjso so večeraj poskrbeli »Mali mariborski harmonikarji«, ki jih vodi g. Šušteršič. Tujcem so bili še prav posebno všeč, saj jih je bilo med poslušalci dosti, ki so dejali, da kaj takega niso še slišali. Pa tudi naša lepimi narodnimi nožami harmonikarjev so se zelo pohvalno izrazili. Za svoja pozorna izvajanja v veliki dvorani Kazine, kjer so nam zaigrali nekaj narodnih pesmi, so želi mnogo odobravanja.

Za nedeljo pa pričakujemo »Trboveljske slavčke« in upamo, da bomo sicer precej že razvadeni Blečani, pa tudi tujci, z njimi enako zadovoljni, kakor smo bili s harmonikarji. Malo smo že razvadeni, kar pa ni čudno, če smo vedno med tako veliko gospodo.

Kako Francozi in Čehi „podpirajo“ JNS

Zagreb, 6. avgusta. m. Včerajšnji »Obozre« zopet polemizira z Jovo Banjaninom zaradi njegovega članka v »Jugoslovenskih Novinah«, v katerem Banjanin zavrača, da bi bila JNS začela in vodila gonjo proti konkordatu iz razlogov, ki se v javnosti širijo. »Obozre« pravi, da je JNS dejansko velesrbska politična skupina in da se tudi zelo rada sklicuje na svoje politične zveze s Francijo in Českoslovaško. Toda Francija in Českoslovaška, kakor se to zdaj jasno vidi iz poročil, ki jih objavljajo »Temps«, »Journal de debate«, »Prager Presse« in drugi listi, sta dobro spoznali svojo zgovornost JNS. Na ta način so propadle tudi še zadnje spekulacije Pere Živkovića, Jovana Banjanina in drugih. Nobena tajnost namreč ni, da so posebno po povratku Boska Jevtića iz Pariza širili v javnosti prvaki JNS verzije, da so francoski merodajni krogi naklonjeni tej nekdanji vsedrjavni stranki.

»Samouprava« je pa po odhodu Pere Živkovića v Karlove Vari zapisala, da se v krogih JNS govori, da bo Pera Živković v Českoslovaški dokončal to, kar je Jevtić začel v Pragi.

Žalosten konec romantične vožnje

Ljubljana, 6. avgusta.

Valentin Prestopnik je tipičen sin ljubljanskega barja, doma tam nekje od Notranjih gor. Fant je stari znanec ljubljanske policije. Zadnjič pa se je odpravil izvrševati svoje pustolovščine v Tržič na Gorenjskem. V Tržič se je bil namreč iz Ljubljane odpeljal neki mesar po svojih opravkih z motornim kolesom. Ko je Ljubljano stopil v hišo svojega znanca, je motorno kolo pustil zunaj na cesti. To priliko je spretno izkoristil brilični Prestopnik, ki je izurjen menda v vseh poklih. Jadrno je zasedel motorno kolo njemu neznanega Ljubljancu ter se z njim odpeljal proti Kranju. Kakor pa Prestopnika zmerom poleg sroče spremlja tudi smola, ga je dohitela tudi topot v samem Kranju. Premalo izurjen se je Prestopnik z vsjo silo zaletel v neki kostanj ob cesti. Toliko je bil še priseben, da je oddal motorno kolo v bližnjo mehanično delavnico, sam pa se je odpravil v ljubljansko bolnišnico. Tam so seveda Prestopnika kmalu za silo pozdravili. Fant se je ves vesel zopet odpravil v zlato svobodo, ki pa je topot bila zelo kratka. Medtem je bila namreč na Prestopnikovo romantično zgodbo opozorjena ljubljanska policija, ki je svojim stražnikom naročila, naj budno pazijo, kje bodo fanta videli. Čim se je Valentin pojavil na pragu bolnišnice pri izhodu, ga je pri priči prijel pod pazduho stražnik, ki ga je odvedel na policijo. Prestopnik svoj greh gladko prizna, ne kesa se pa prav nič, le škoda se mu menda zdi, da se ni mogel peljati kam dlje kot do Kranja.

Potrdila za izvoz

Belgrad, 6. avg. AA. Glede na novo trgovinsko pogodbo s kraljevino Italijo morajo vse vagonске pošiljke goveda, svinj, usnja, žive perutnine, zaklane perutnine, svežega mesa, nepredelane mesa, svinjske nasti, slanine, jaje, rib, svežih in nasoljenih, namenjene v Italijo, biti opremljene s potrdilom Zavoda za pospeševanje zumarje trgovine pri trgovinskem ministrstvu. Če takega potrdila ne bi imele, se bodo te pošiljke pustile dalje šele tedaj, ko dobi carinarne potrdilo omenjenega Zavoda.

slu zakonitih predpisov. V vsakem primeru se bodo vpoštevali predvsem socialno šibkejši in oni delavci, ki so bili pri podjetju že zaposleni in so bili odpušteni radi pomanjkanja dela. Delavstvo dobi pri delu potrebne čevlje in predpasnike, tisti pa, ki so zaposleni v kromovi strojarini in luščilnici, bodo prejeli prispevek v znesku 5 din. Manjše spore rešuje podjetje z delavskimi zaupniki, večje spore pa podjetje z centralno organizacijo. Pogodba je neodpovedljiva do 31. decembra 1937, po preteku te dobe se pa more kolektivna pogodba odpovedati le vsakega prvega v mesecu na trimesečni rok.

Po daljši debati se je podjetnik uklonil tudi delavski zahtevi po zvišanju plač in je na predlog Zveze združenih delavcev ugodil, da se plače povečajo za 25 par na delovno uro. Sedaj bodo delavci v tej tovarni plačani od 2,75 do 3,25 dinarjev na uro.

Razmere, v katerih danes živi konjiški delavci, so se vsaj v neki meri s podpisom kolektivne pogodbe zboljšale in so delavci tega svojega uspeha, za katerega so se upravičeno toliko borili, v resnici veseli.

Kulturni koledar

Majaron Danilo

6. avgusta 1931 je umrl na Bledu pravnik, politik in kulturni delavec Majaron Danilo. Rodil se je 12. decembra 1859 v Borovnici. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani. Po dvehletnem oklevanju (bil je tudi v semenišču) se je odločil za pravo. Že kot gimnazijec je pisal v »Novice«, »Slov. narod« in »Slovenec«. Pozneje je bil nekaj časa tudi plačan sodnik »Slovenskega naroda«, še kasneje pa glavni urednik. Leta 1885 je bil izvoljen za deželnega poslanca za mesto Idrijo. Iz tega časa je zlasti znamenit njegov nastop za ustanovitev slovenske univerze. Napisal je spominje iz svojega političnega udejstvovanja: K 70-letnici Iv. Tavčarja in Iv. Hribarja v Slov. narodu. Ko se je umaknil iz politike, se je posvetil pravniskemu delu. Mnogo časa je urejal tudi Slovenskega Pravnika, kamor je napisal veliko število strokovnih člankov. Znano spomenico za slovensko univerzo je izdal v slovenskem in nemškem jeziku pod naslovom: Za vseučilišče v Ljubljani. Po prevaru je stopil na čelo vseučiliške komisije. S svojim naporom je uresničil svoj ideal. Slovenci smo dobili univerzo. — V zahvalo mu je ob desetletnici (1929) podelil univerzitetni svet s glasno dostojanstvo prvega častnega doktorja.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek 6. avgusta: Sikst.
Sobota, 7. avgusta: Kajetan.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Kino Matica: »Kreutzerjeva sonata«.

TEL. 21-24 MATICA
Veliko filmsko delo
Kreutzerjeva sonata
Lili Dagover, Peter Petersen
Glasba: L. van Beethoven, Čaikovski in Chopin
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 ur

— Ne odlašajte več s prijavo za izlet na Grossglockner, ki bo od 14. do 15. avgusta. — Prijave sprejema Izletna pisarna do 9. avgusta, Ljubljana, hotel Slon, telefon šte. 26-45.

Zapora ceste. Mestni gradbeni urad sporoča, da bo Gorupova ulica zaradi popravila cestišča od petka, dne 6. t. m. dalje za promet z vozili zaprta.

Pobiranje smeti. Mestno poglavarstvo opozarja zlasti prebivalce v novopriključenih delih mesta, da pobirajo mestni smetariji smeti samo v onih hišah, katerih lastniki odnosno prebivalci so to želeli in so svojo željo sporočili mestnemu nadzorstvu. Kdor želi, da bi mu mestni smetar pobiral smeti, naj to pismeno ali ustno javi mestnemu cestnemu nadzorstvu v šempetljski vojašnici.

Razpis dobave. Službeni list šte. 62 prinaša dva razpisa mestnega poglavarstva, in sicer za dobavo 15 tonske tehtnice in pometalnega stroja z razoračem, na kar se interesenti opozarjajo.

Naši javnosti

Kakor čitamo v »Domovini«, liberalnim protikrškim listu št. 13 na strani 11 v članku »Poseben vlak vestfalskih Slovencev v Jugoslavijo«, pride v Slovenijo poseben vlak z izselenci prav za proslavo 10-letnice Družbe sv. Rafaela in se odpelje 20. avgusta dopoldne iz Essena. Družba sv. Rafaela s tem izjavlja, da odklanja vsako udeležbo pri proslavi in pri kongresu onih družtev, ki so pod vodstvom g. Bolhe in g. Lindiča, ker so se dala zadnji dve leti preslepti g. Pantiču, ki je pod vplivom g. Bolhe, priznanega sovražnika vseh katoliških družtev in zaveznika JNSrskih voditeljev, in s tem povzročila prežalosten razdor med našimi izselenci v Nemčiji. Ponavljamo, da bodo smeli na zasedanje izseljenke zbornice le delegati onih družtev, ki bodo do 15. avgusta prijavili svoj prislop v zbornico in jih bo Družba sv. Rafaela sprejela in jim poslala sprejemnico. Imena delegatov se morajo poslati skupaj s prijavo. Metode, katerih se mislijo posluževati pristasi g. Bolhe pri tem izletu, so take, da jih mora Družba sv. Rafaela odločno odkloniti.

Rafaelova družba.

Šklendrovec vabi

Zagorje, 5. avgusta.

Vročina pasjih dni leži nad dolino, razgreti zrak trepeti nad strehami ter polji. Opoldanski počitek vroče nedelje je zajel prebivalstvo, ki v sladkem miru uživa praznični odmor. — Po cesti proti Savi pa vendar vidiš ljudi razmeroma urnih korakov in zdi se ti, da hite na postajo, na vlak. Toda ob medijem mostu krenejo mesto desno raje na levo, koder vodi dokaj lep kolovoz do savskega mostu. Na tem mostu skoro vsakdo nekoliko potane in se zazre preko ograje na globoko ležečo gladino zelene Save v prijetnem vzdihu nikdar mirujočega savskega vetriča. Na desnem bregu zapira most visoka ograja s tesnimi vrati, ki te prisili, da greš tik ob hišici, kjer pobirajo mostnino. Most je namreč zasebna last in šele po plačilu mostnine te mostar pusti v hlad z dreviem zaraslega desnega brega Save. Oddahneš se z globokim vzdihom, oko se ti epocije v zelenju in navda te občutek prijetnega udobja. Približno sto korakov ob strugi nazvaldo zavijemo desno v breg, ki skriva na svojem skromnem hrbtišču, tesno ob podnožju strme Gršice, dvojje prijaznih domacij, ki nudita za skromne kronice okrepčila potrebnim. Ne ustavimo se, marveč krenimo dalje v tesen, ki jo je izdoblja v teku stoletij bistra vodica — Šklendrovica. Globoko strugo mejijo strma pobočja kumskih hribov, ki dopuščajo le še toliko prostora, da si je v nji zasekal sled dokaj dober kolovoz. Čudiš se v tem zelenju in miru, ki ga moti le žuboreča voda, naravni krasoti, ki ne zaostaja za Vintgarjem niti za idrijsko Zalo, a ni skoraj prav nič znana. To je Šklendrovec-tesen, ki veže v zmernem vzponu savske doline s Sv. Jurijem pod Kumom ter dalje z dolenskim grčevjem. Dve uri lahke hoje zadostuje, da premagas okroglo 500 m visoke razlike, da se izmotaš izprva iz globoke, pozneje širše in širše teeni, ki slednjič vrhovi pri Sv. Juriju.

Prijatelji, če si utrujen mestnega življenja, navlečen dnevnih opravkov z ljudmi, sit in zagrenjen nad težavami, ki jih terja današnji popešeni čas, pridi in spočij se pri nas. Modro nebo blesti nad levimi peščenimi vrhovi Šklendrovca, bistra voda ritmično daje življenja v tej tesni sedmerih žag, z bregov pa te pozdravljajo veseli, divji nageljčki ter v avgustu na goste posejane ciklame.

Priprave za razstavo slovenskega novinarstva

Ljubljana, 6. avg.

Po skrbno premišljenem načrtu se razvijajo priprave za razstavo slovenskega novinarstva. Od raznih strani prihaja gradivo, čeprav odziv na prošnje odbora za razstavo ni tako velik in vsestranski, kakor bi bilo želeli. No, do razstave so še polni trije tedni in do takrat se bo še nabralo obilno prezanimivega gradiva, ki ga bo prav lahko razmestiti. Posebna skrb je zdaj posvečena okrašanju in opremljenosti paviljonov. V zborničnem paviljonu je atelje mladih umetnikov — sedmerih tehnikov —, ki pod vodstvom akademskega slikarja Rajka Šubica pridno izvršujejo okrasje, tabele, table, statistike. Ze je dovršeno 40 m dolg friz, ki bo obrobil notranjost paviljona »J«, kjer bo nameščen kulturno-zgodovinski oddelek razstave. Friz nam v prezanimivih, mestoma prav humorističnih slikah prikazuje zgodovino poročevalske službe. Kaže nam

glasnike Egipčanov, Asirce na konjih

perzijske poročevalce, ki so se oglašali s hriba na hrib, poročevalsko službo Feničanov, ki so bili kot drzni mornarji pomembni posredovalci kulture in novičarstva v vsem Sredozemlju. Grke predstavlja Maratonski tekač. Impozantni so rimski centurijoni, jezdeci, ki so prenašali in drug drugemu oddajali važna sporočila na vojnih pohodih rimskih legij. Iz srednjega veka je učinkovito predstavljen srbski jezdec, ki je pred odločitvijo bitke na Kosovem pojezdil v Pariz, kamor je prezagodil nato pomotoma prinesel poročilo o srbski znagi. Iz slovenske zgodovine je kot simbol poročevalstva upodobljen kres, s katerim so naši davni dedje od hriba do hriba opozarjali na Turka. Prav prikupni so Thurn-Taxisovi poštarji, sel na konju, poštni voz, dopisniki tedanje dobe. Upizorjene so ladje, ki so vozile pošto, med njimi one mogočne jadrnice, ki so prve začele vzdrževati redno plobovo z Ameriko, kamor so poleg prvih izselencev redno prenašale tudi pošto.

Iz 18. stoletja je ponazorjen Chappejev poročevalski sistem, ki ga tudi prvi slovenski novinar Valentin Vodnik omenja v svojih »Ljubljanskih Novicah«. S pomočjo lesene rogovile so se od hriba do hriba oddajali dogovorjeni znaki. Tega predhodnika Morsejeve telegrafije se je šele leta 1840 posluževala Nemčija. — Biedermaierska doba je predstavljen z ljubljskimi golobčki pismošošami. Golobček so takrat izlitali važno poročevalsko službo med onimi postajami, ki še niso bile zvezane z železnico. Nadalje so se z golobi razpošiljala borzna poročila. V Ameriki so takrat že hitre majhne jadrnice hitele nasproti velikim ladjam, ki so pripile iz Evrope; ameriški novinarstvo, ki je takrat že imelo svoje velike pionirje, kakršen je bil n. pr. Gordon Bennett, je pošiljalo evropskim ladjam nasproti svoje reporterje, da so hitro nabrali najnoveše vesti iz Evrope. Iz naše tedanje dobe pa eta upodobljena pot in potokova, ki sta dolga leta neutrudno krevsala čez hribe in doline in raznašala med naše ljudstvo prvo skromne knjige, tiskovine in pisana obvestila. Po cesarskih cestah pa so še dalje drdrali težko obloženi in zaprašeni poštni vozovi.

Toda z nepričakovano naglim razvojem tehnike je tudi poročevalstvo začelo zavzemati vedno širši obseg. Prvi

brzjavni so bili ključ k poročevalstvu

po vsem svetu. Telefon je še zlasti olajšal poročevalsko službo. Na frizu je pol šaljivo, pol kruto resno upodobljena reportaža iz vojne. Po karikaturi diši šaljiva elika, kako oblastnik sprejme poročevalca in kako je intervjuist vestno na delu. Zaključni prizori Šubicevega friza, ki bi lahko dali osnovo dobremu filmu, učinkovito prepričujejo, da živimo danes v dobi radia, Hellevega aparata in daljnopisa. Pri vsem tem pa ne bomo izpuščene tudi one najskromnejše osebe, ki so vršile in tudi danes še v območju svoje službe vršijo poročevalsko službo.

Centralni Presbiro in Agencija Avala bosta v paviljonu »J«, kjer bosta prikazana razvoj poročevalske službe in današnje poročevalstvo, ki objema ves svet, razstavila svoje stvari. O njih bomo še podrobneje poročali. Razstavni odbor sam pa je poskrbel, da bo občinstvo lahko spoznalo najmodernejša poročevalska pomagala: svetovno znana tridka Siemens-Halske iz Berlina pošlje pripravo za oddajanje slik. Priprava je v dveh kovčegih, da se lahko slike prenašajo z vsakega prostora. Toda ne samo slike, tudi menice, pisma in tiskovine. Adresar sprejme točno kopijo. — Isto podjetje nam pošlje tudi

daljnopis

To je lepa muzica s pisalnim strojem. Poročevalce diktira gospodični, v drugem mestu pa enaka muzica z enakim pisalnim strojem piše sama od sebe, da adresat lahko gladko prečita pismo in ga odda v tisk, nato pa spet takoj lahko odgovori na isti način, kakor mu je bilo poročilo oddano. Daljnopis je v Nemčiji uveden že v toliki meri, kakor pri nas telefon. Enostavno pošče številko v daljnopisnem seznamu in, — no, saj boste vse to videli na velesejmu. — Še večji čudež je pa

Hellov aparat

ki brezžično prenaša vesti in jih takoj tudi piše na ta način, da sestavlja črke iz posameznih črtic. Če teče aparat počasi, so črtice videti tesno druga ob drugi, ko ga pa poženemo hitreje, so črtice strnjene v črke. Ljubljana bo a Hellovim aparatom dobivala pisana poročila naravnost na velesejem kar iz Španije, Češkoslovaške, Anglije ali Nemčije, pa tudi daleč preko morja, od vseh velikih korespondenčnih agencij. Trakovi z vestmi so silno zanimivi, ker so natipkani v vseh mogočih jezikih. Hellov aparat zna vse jezike. Ta čudež tehnike vzbuja senzacijo tudi v največjih svetovnih razstavah.

Med pripravami, ki se vršijo pod nadzorstvom ravnatelja velesejma dr. Milana Dularja, in pod tohučnim vodstvom arhitekta Mesarija, naj zlasti omenimo diagrame in razne prikaze silno zanimivih statističnih izsledkov v našem novinarstvu. Izmed redkosti, ki so prav te dni prispele na velesejem, lahko omenimo dr. Krekove »Vaje«, ki so ohranjene v enem samem izvodu. Kar se stanov tiče, lahko povemo na uho, da smo novinarji sami doslej poslali najmanj. Toda lepi zgledi drugih bodo gotovo tudi iz novinarskih arhivov spravili vse, kar spada na razstavo...

Nihče naj se ne boji, da bi se mu kaj pokvarilo ali šlo v zgubo. Novinarsko združenje jamči za sleherno stvar, ki bo na razstavi.

Udeležite se velikega prosvetnega tabora v Ptujju 19. sept. 1937

Zagorje

Kmečki tabor bo po sklepu okrajne kmečke zveze v Zagorju dne 5. septembra t. l. V širšem pripravljalnem odboru so domala vsi župani in veljaki vsega okraja ter se zato obeta, da bo ta tabor res nekaj edinstvenega za naš okraj.

Vključ neugodnemu vremenu je v letošnji sezoni še dokaj dovoljen obisk letoviščarjev v naših toplicah na Izlahah. Menimo zato in dozdnevno upravičeno, da poseta letovišč ne pospešuje le samo lepo vreme, marveč v znatni meri tudi umerjene cene, česar se naši ljudje na Izlahah prav dobro zavedajo.

Brusnice

Prostovoljna gasilska četa v Brusnicah obhaja v nedeljo, 8. avgusta 25-letnico obstoja. Ob tej priliki bo tudi blagoslovitev prapora; kumovala bosta novomeški župan dr. Polensek in njegova soproga gospa Milka. Ob 9.30 bo sprejem gas. čet in drugih gostov, ob 9.45 sprejem kuma in kumice, ob 10. sv. maša, nato blagoslovitev prapora, odlikovanje 17 gasilcev in mimohod čet. Na Gorenčevem vrtu pa bo ljudska veselica. — Med številnimi dobrotniki, ki so se nas spomnili s kakim darom, moramo poveljno omeniti tudi naše vrle Novomeščane, ki so kljub temu, da prihajajo k njim razni prosilci, vendar tudi nam odprli svoje zlato srce. Vam in vsem našim prijateljem iskrena hvala!

V razbojniško tolpo so se združili bogati kmetje in Dijankovci pri Križevcih. Po vasi in bližnji okolici so se vstili v lomi in tatvine. Dve leti so orožniki zaman stikali za vlomilci, dokler ni čisto slučajna sled pokazala pravo pot. Vsa vas je bila presenečena, ko so prijeli pet najbogatejših kmetov v vasi. Vsi so priznali vse grehe, kar so jih v dveh letih naredili.

Jugoslovanski Slovaki, ki so strnjeno naselejeni v Bačkem Petrovcu, bodo v nedeljo in ponedeljek priredili velike svečanosti. Považili so mnoge odlične goste iz svoje stare domovine. Za sedaj je prijavil svoj obisk kot zastopnik ministrskega predsednika dr. Milana Hođe njegov osebni tajnik dr. Ondraček ter nekaj zastopnikov slovaških kulturnih in gospodarskih društev.

Štiriletni otroka je ustrelil v Bosanskem Novem kmet Mile Maček, ki je streljal iz veselja ob proslavi zaroke svoje nečakinje. Mile je za zaroko priredil pravo gostijo. Povabil je vse sode in druge vaščane. Po starem običaju je v znak veselja, da so se gostje v tako velikem številu odzvali njegovemu povabilu, streljal s samokresom proti hlevu. Ni vedel, da se je tam igral sosedov štiriletni otrok. Nesreča je hotela, da je ena krogla zadela otroka prav v srce.

Učenca(ko)

s kmetov sprejme trgovina z mešanim blagom. Poudarje na R. Dolinar, Jesenice.

Od tu in tam

V Cavtatu pri Dubrovniku se nahaja na političnih ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović. Kmalu potem, ko je tjakaj prispel, je obiskal vdovo pokojnega Nikole Pašića in Pašićevo hčerko, ki je Stojadinoviću na čast priredila kosilo. Dr. Milan Stojadinović se je razgovarjal tudi s prvaki tamkajšnje JRZ.

60 letnico gasilske zajednice bodo v Zagrebu svečano proslavili. Tri dni, 14., 15. in 16. avgusta bodo trajale svečanosti. Iz vseh krajev države bodo prišle delegacije gasilcev. Sedaj pa poročajo, da bodo prišli tudi zastopniki angleških gasilcev. Zagrebčani jim bodo priredili slovesen sprejem.

Za obiskovalce velesejma daje posebne nagrade »Zagrebački Zbor«. Kakor v Ljubljani, bo tudi v Zagrebu vsako leto velesejmska prireditev na spomlad in na jesen. Za obiskovalce jesenske razstave je ravnateljstvo velesejma sedaj odredilo dve večji nagradi, namreč osebni avtomobil in opremo za spalnico. Avtomobil, ki je znakom »Fiat«, velja 46.000 dinarjev. Poleg teh dveh glavnih nagrad bo ravnateljstvo določilo še nekaj manjših.

Manufakturno trgovino v Granešini pri Svesvetih so preteklo noč temeljito izpraznili neznanj tatovi. Tatovi so bili pravi večaki, kajti tatvino je trgovec opazil šele jutraj, ko je vstopil v trgovino. Vlomilci so trgovino domalega izpraznili. Pripeljali so s seboj voz in vse nakradeno potem odpeljali. V hiši, kjer se nahaja trgovina, stanuje več strank pa tudi trgovec sam. V neposredni bližini pa je tudi mnogo hiš. Nihče od sosedov ni ponoči ničesar sumljivega videl ali pa slišal kaj okrog trgovine.

Zagrebaški glavni kolodvor urejujejo že nekaj tednov. Samo za ureditev perona sta bila odobrena dva milijona dinarjev. Ker se gradi tudi nov most preko Save, bodo temu primerno preusmerili tudi nekaj tirov. Da pa ne bi železnica še naprej zavirala prometa po mestu, bodo zgradili kar pet podvozov. Glavna novost na peronu bo ta, da bodo zgradili za sedaj samo en podzemski hodnik.

Vina ne morejo prodati Dalmatinci. Prejšnje mesece je še nekam šlo, zadnje tedne se je pa kupčija docela ustavila, čeprav so zaloge starega vina še obilne. Letošnja trgatve obeta v Dalmaciji dober pridelek, vendar po količini ne največji. Prepogosto deževje in rosa sta pospešili širjenje peronospor, ki je uničila mnogo vinogradov zlasti v južnejših delih Dalmacije.

Medijurci zahtevajo, da se vse njihovo železniško omrežje, ki spada pod ljubljansko železniško ravnateljstvo, podredi takoj zagrebškemu. Medijurci utemljujejo svojo zahtevo s tem, da Medijurci gravitira k Zagrebu in ne k Mariboru, kakor se običajno utemljuje obstoječe stanje. Enako Medijurcem ni všeč, da so na progi okrog Čakovca uslužbeni tudi Slovenci. Pravijo, da hodijo Slovenci k njim, njihovi ljudje, okrog 2000, pa morajo na delo po železnici, ki so daleč od Medijurja. Za te zahteve so najboljši vneti Varaždinci, ki so poslali v Zagreb kar dva svoja zastopnika z naročilom, da železniškemu ravnateljstvu obrazložita položaj, v katerem se nahajajo Medijurci. Dokle se pa to vprašanje ne reši na način, kakor ga zahtevajo Medijurci, pa naj se poveča število vlakov, ki iz Zagreba vozijo v Varaždin in Čakovec. Tako bi se zveze med Zagrebom in Medijurjem zboljšale.

Dalmatinski ribiči se jeze nad slabim ribjim lovom v zadnjih dneh. Najbolj zaradi visokih cen, ki jih letos ribe imajo. Dočim so še lani morali prodajati ribe kilogram po dinarju ali še manj, jih letos prodajajo po 6 do 8 dinarjev kilogram. Letos se za plen najprej zanimajo tovarne. Poku-pijo ga redno skoraj vsega.

Pristaniški delavci, ki so v službi pri premo-gokopni družbi Promina, stavkajo še dalje. Zaradi tega stoji v Šibeniku več ladij, ker ne morejo naložiti tovara, po katerega so prišli. Oblasti so poskušale posredovati že ponovno, vendar pa je podjetnik neodnoljiv. Stavka je bila razglašena povsem zakonito. Poleg vsega tega pa je nastala še druga nevarnost. Parniki ne morejo dobiti premoga niti za svojo porabo. Nekaj inozemskih parnikov čaka kar v pristanišču, da se stavka zaključi.

Novo tovarno za cement bi radi zgradili v Zablacu, v okolici Šibenika. Neka tuja družba je zaprosila mesto za dovoljenje, vendar pa se občinska uprava zaenkrat še ni odločila, ali naj prošnji ustreže ali pa jo odkloni. Družba utegne biti sorodna tisti, ki je lastnica večjega dela cementnih tovarov pri Splitu in Solinu.

Tekmovanje jadrnic okrog Srednje Dalmacije je končano. V soboto so odpule jadrnice na pot, večeraj popoldne ob treh pa je prva prišla na cilj jadrnica »Galeb«, ki je last advokata dr. Mla-karja. Zmagovalec je dobil za nagrado pokal, ki ga je poklonila Jadranska Straža v Pragi.

Konje kupuje po Bački poseben odposlanec nemške vlade Gustav Peterson. Očividno gre za nabave za nemško vojsko. Samo v okolici Vrbsa je ta Nemec kupil 900 konj in jih plačal precej drago. Povprečno da za vsakega dobrega konja po 5500 do 6000 dinarjev. Pravijo pa, da bo Peterson nakupil še nekaj tisoč konj.

V Amsterdam bo odpotovalo v soboto jugo-slovansko veslaško zastopstvo s svojimi čolni. Skoraj vsi so člani splitskih in šibeniških veslaških klubov. Kljub temu, da vedo časopisi povedati mnogokaj odličnega o dalmatinskih veslačih, se zdi, da bodo v Amsterdamu na evropskem prvenstvu ostali kar bolj zadaj in brez posebnih nagrad. — Novo športno plavalništvo bodo v nedeljo odprli v Karlovcu. Za prvi dan bodo priredili tekmovalce, ki so nanj povabili plavače iz Erecnogovega. Težave, ki so jih imeli Karlovčani, preden so uresničili svoj cilj, so bile velikanske, nič manjše kakor jih imajo tudi Zagrebčani, ki se že nekaj let bore za kopalnišče s plavalnim bazenom, pa jim ne gre nič od rok. Pri vsaki priliki pojadicujejo, kako lepa kopalnišča in plavalnišča imajo v Sloveniji že v vseh manjših krajih. Zagreb kot metropola Hrvaške pa nima niti malega kopalnišča.

Za popivanje je zmanjkalo denarja dvema brezposelnima delavcema v Somboru, pa sta ga šla zato ukrast. Ilija Popović in Vlado Šipuš sta znala kljub brezposelnosti še vedno najti razne denarje vire, odkoder sta jemala denar za popivanje. Ko so se pa tudi ti viri posušili, sta napadla neko staro gospo, ki je ravno dvignila dva jurja iz hranilnice. Denar sta ji vzela, hranilnico knjižico sta ji pa pustila, čeprav se je glasila na 119.000 dinarjev. Oblasti pa so jima bile takoj za petami. Se preden sta naročila prvi liter vina na »novi račun«, so ju prijeli in vtaknili v zapor,

Sovjetski raj v tretji petletki

(I.) Vedno bolj jasna postaja slika sovjetskega raja, do katerega imajo dostop samo izvoljenci in iz katerega bi ti izvoljenci tudi sami radi ušli, ker so se tako rekoč takoj prvi dan najedli grenkega kruha, ki ga jim reže rdeča pisana mati. Najzanesljivejšo gotovo pove o tem sovjetskem življenju sovjetske časopisje samo.

Sovjetski tisk se zelo pogosto pritožuje nad stanjem, ki vlada

v otroških zavetiščih

Objavljamo pismo neke matere, ki ga je objavil list »Molot« in ki se glasi:

»Enoletni otroci so po otroških zavetiščih prepuščeni sami sebi. Vsaka mati si prav lahko predstavlja, kakšne posledice more to roditi. Mojemu sinčku so pred nedavnim pokvarili dva prsta, ker ga je nekdo med vrati priprl, ko je otrok čisto brez nadzorstva hodil okrog. V nekem oddelku že mesec dni ni nobene dojiteljke, niti služkinje. Nadzornica zavetišča ima samo dve ali tri ure na dan časa, da se posveti nadzoru, ker je istočasno zaposlena še v dveh drugih zavetiščih.«

V vročini ni koščka ledu

»Večernaja Moskva« je pisala, da v vsej Moskvi v času največje vročine ne more nihče dobiti niti koščka ledu. Kaj to pomeni za mesto, ki ima tri milijone prebivalcev, ni treba posebej poudarjati. Sam moskovski tisk je začutil potrebo, da merodajne činitele na to opozori. Zaradi te pripombe moskovskega tiska se je začutil užaljenega »tovariš« Epstein, vrhovni glavar moskovske mestne notranje trgovine, in je takoj izdal nalog, da morajo v tristo prodajnicah takoj začeti s prodajo ledu. Obenem je tudi zapovedal, da pijače ne sme nihče prodajati, ne da bi dal zraven tudi led. Led pa se kar tako ne da izkopati iz zemlje. Zato se vsak tudi ni mogel držati teh določb. Zato je pa bilo prav hitro nekaj obsojenih.

Moskovski list pa je na koncu te vesti z debelimi črkami natisnil tole: »Z ozirom na znano dejstvo, da je glavar moskovske mestne notranje trgovine že šestokrat snedel svojo obljubo, prosi uredništvo našega lista vse svoje čitatele, naj pazijo, če bo ta novi njegov odlok glede prodaje ledu v resnici kdaj stopil v veljavo. Ni namreč tako enostavno preskrbeti mesto, ki šteje tri milijone prebivalcev, z ledom. Najbrž bo »tovariš« Epstein radi tega moral izdati še kak drug odlok.«

Od novembra brez plače

Učitelji, ki poučujejo na kolhoških šoli v Sverdlovsku, že od novembra lanskega leta niso prejeli nobene plače. Šola je vsakemu učitelju dolžna 1500 do 2000 rubljev. Izplačuje jim samo po pet do deset rubljev na račun. Ravnatelj pravi samo to, da oblastna uprava nima nikakega denarja, da bi plačala učitelje. Učitelji zatrjujejo, da so se nešte-

tokrat obrnili sami na upravo s prošnjo, naj jim izplača, kar je dolžna. To pa je bilo vselej zaman. Dobili niso niti odgovora.

„Lahko dobite površnik, hlače so vam izginile!“

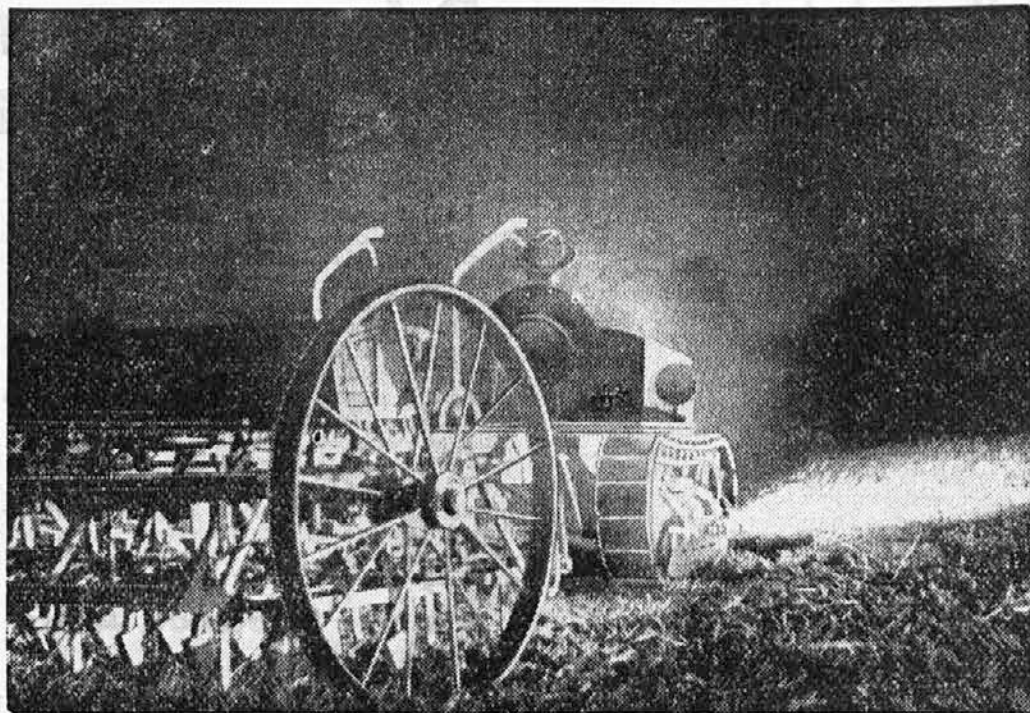
Vprašanje oblačenja v Sovjetski uniji spada med najvažnejše. Tu ni blaga za obleko, ni preje, ni niti dobrih krojačev, kratko, manjka vsega, kar bi nudilo vsaj malo možnosti, da bi se človek primerno in dostojno oblekel. Nepristano prihajajo v uredništva sovjetskih listov pisma, v katerih se posamezniki pritožujejo nad tem, da se niti obleči ne morejo več. »Čeljabinski Raboči« piše: »Krojaške delavnice so samo v predmestjih in še tu le po kletnih prostorih. Mora že biti precej potrebe in poguma, da kdo naroči v takih delavnicah obleko. Pa tudi precej sreče, da jo dobi, če jo je naročil. Obleko izdelujejo zelo slabo in zanikrno. Če ima človek srečo, tedaj dobi naročeno obleko že — čez dva meseca narejeno. Ker pa je blago zelo slabo, je treba obleko kar naprej popravljati. Zato so ti izdelki bolj podobni vreči kakor pa obleki. Dostikrat se tudi zgodi, da kdo, ki je naročil obleko, pri takem krojaču, te obleke sploh ne more obleči, ker je premajhna in na vseh koncih »vleče«. Nekdo je mislil, da mu bo krojač obleko napravil bolje, če mu plača za delo dvojno ceno. Ko pa je bila obleka gotova in je ta delavec prišel ponjo, je na svoje veliko začudenje opazil, da mu je krojač blago zamenjal. Pa še ne samo to. Rokavi so bili celo iz trojnega različnega blaga. Nešteto-krat se tudi zgodi, da se pri krojaču blago enostavno zgubi. Tudi takle odgovor je že dobil naročnik od krojača: »Lahko dobite površnik, hlače so vam izginile!«

Sovjetski avtomobil

Moskovski osrednji »Nemški list« je objavil poročilo o stanju, ki vlada v največji sovjetski tvornici avtomobilov v Gorkem. Med drugim pravi tudi tole:

»Tvornica avtomobilov v Gorkem je v zadnjih pet in pol mesecih izdelala deset tisoč avtomobilov manj, proizvodnja del za zameno pa je zelo zastala. V tvornici sami mnogokaj ni v redu. Malo proizvajajo, ker tudi malo delajo, stroji vse povsod stojijo. Vsak dan prihaja v popravilo na desetine in desetine avtomobilov. Te dni je nekdo (kdo je bil, niso mogli ugotoviti) pobral iz 22 avtomobilov akumulatore in precej drugih uporabnih delov.«

Potem takem je čisto razumljivo, zakaj sovjetski avtomobili, ki so jih razstavili na pariški razstavi in ki so jih izdelali sovjetski inženjerji in jih montirali sovjetski delavci po sovjetskih tvornicah, napravljajo na nepristranskega opazovalca precej nepovoljen vtis.

Ameriški farmer si je napravil na poljedelski stroj močne svetlobne reflektorje, da tako lahko tudi ponoči obdeluje polje. Pred strojem težak vlačilec, podoben bojnemu tanku.

„Če kradete, niste vi krivi, nego sistem!“

Če je navada, da za uradnika pravijo, da je predstavnik sistema, kateremu služi, potem to gotovo velja za sovjetskega uradnika, ki je v vsem gotovo najboljši zastopnik sovjetskega režima in sistema, ki so ga boljševiki uvedli v Rusiji. Še več: v kolikor je ta sovjetski uradnik na višjem položaju, toliko bolj so v njem jasno izraženi »boljševistični ideali«.

Kakšno važnost polagajo sovjeti tem »idealom«, pove najboljšo poročilo lista »Izvestija«, ki pravi: »Tovariš Konkin je postavljen za predsednika krajevnih sovjetov v Novgorodu. Nekega dne so morali obiskovalci kimo gledališča čakati 20 minut, da se je predstava začela. Po tem čakanju se je le pojavil pri vratih »mestni oče« s svojo ženo in dal znak, da se predstava lahko začne. Pred predstavo je Konkin od doma telefoniral ravnatelju kino gledališča, da njegova žena še ni primerno pripravljena in naj zato s predstavo počaka.«

Zanimivo je tudi, kako opravlja Konkin svojo dolžnost: Kakor hitro je zavzel ta svoj položaj, je kratkotalno zasedel neko vilo in se v njej nastanil. Ko je zapustil hotel, v katerem je do tedaj stanoval, je brez vprašanja vzel s seboj ogrevalnik, na katerega se je bil tako zelo navadil, pa še nekaj drugih stvari, ki se mu jih je zljubilo...

Pod njegovo oblastjo je mesto zelo nazadovalo. Skoro nikjer ni primerne razsvetljave, kanali so se pa zamašili in ni časa in smisla, da bi jih kdo popravil. Hiše se skoro že podirajo in se zanje nihče ne briga.

Časopis dalje tudi pravi, da je ta Konkin na neki seji mestnega sovjeta obdolžil vse uradnike, da so tatovi. Pri tem pa je povedal še nekaj, kar je precej značilno za razmere, ki vladajo v Sovjetiji. Dejal je tem uradnikom: »Saj lahko kradete, kakor hočete. Tega vendar niste krivi vi, pač pa sistem, ki mu služite!«

Pariz v Nemčiji, Berlin na Poljskem

Moskovska Pravda je zapisala takole: »Prva državna kartografska ustanova je izdelala nek svetovni politični zemljevid. Ze na prvi pogled vsak, kdor količikoli pozna zemljepis, vidi, da je na tem zemljevidu nešteto gorostasnih napak. Na kraju, kjer bi moralo stati glavno mesto Bele Rusije Minsk, stoji z debelimi črkami zapisano: Varšava. Glavno mesto Grčije Atene so na tej karti kratkotalno prenesli v Turčijo. Pariz so postavili v Nemčijo, Berlin je postal na lepem glavno mesto Poljske. To pa je morda samo stotinka vseh napak, ki jih je zmogla napraviti sovjetska zemljepisna karta.

Visoke šole

Človek bi že kar naprej pričakoval, da tudi na visokih šolah v sovjetski Rusiji niso razmere dosti boljše, kakor kje drugje na ruskih tleh. »Kra- snaja Karelja« piše o razmerah, ki vladajo na neki visoki tehnični šoli v Petrovzavodsku takole: »Visoka tehnična šola propada. Ze samo letos je zapustilo to šolo okoli 80 dijakov samo zato, ker so

trajnost, to je bil izraz groze in premišljevanja v obrazu Atahualpe. Gotovo je, da je on tedaj brez nehanja premišljeval o tem edinem, kajti ni mogel verjeti v to, da je mogoče za tako nično stvar, kot je bilo v njegovih očeh zlato, dobiti nekaj tako važnega kot je prostost, da, da je mogoče sploh s tem kaj kupiti, kaj za to imeti. Imeti nekaj: to je bil v njegovih očeh čisto drug pojem kot v naših. Misel, nekaj z zlatom kupiti, ga je morala najgloblje v srcu presenečati in vznemirjati. V oni uri, pri pogledu na svoje, od zlata pijane tovariše na eni strani ter na nemo pojavu in strmeči izraz Inkov na drugi strani, mi je bilo prvič jasno, kako smo mu bili tuji, nedoumno in strašno tuji, ne kot ljudje iz sveta, ki ga on ni poznal, temveč kot bitja popolnoma nerazložljive kakovosti.

IX.

Prišli pa so sedaj njegovi služabniki in uslužbenci v Caxamalco, njegovi dvorjani in njegove gospe in so prosili s povzdignjenimi rokami, da jih spustimo k njihovu gospodu. Govorili so, da je njihovo življenje zapriseženo Inkcu že od njihovega rojstva in če so zavrženi iz njegove bližine, morajo po deželnem zakonu umreti.

General jih je izbral izmed njih približno dvajset, med njimi princa Curacasa, Inkovega polbrata, ki ga je ta posebno ljubil. Bil je lep in tih mladenič, podoben knezu po obrazu in postavi. Ostale je general poslal zopet po njihovih potih in kakor smo kratko nato zvedeli, so vsi skupno izvršili samomor.

na njej nemogoče razmere. Nezakonitosti se kar vrste druga za drugo. Vse učno gradivo in vse učni sistem je skrajno slab in vse prej kot zadovoljiv. Profesorji prihajajo predavati čisto neprimerni. Sicer se pa ne prestano dogajati, da čitajo svojim učencem vedno iste stvari. Da bi predavali, ne da bi čitali, se sploh redko kdaj zgodi.«

Točnost na poštah

»Bakinski Raboči« spet takole piše: »Zelo slabo je preskrbljeno za pravilno in točno dostavo časopisov in druge pošte v Kirovobadu v južni Sibiriji. Na poštah in tiskarskih podjetjih se naravnost smejejo onim, ki pošiljajo predplačila. Samo tale primer: Državno gledališče se je moralo v roku dveh mesecev zadovoljiti z enim samim izvodom strokovnega časopisa. Krajevni tipografski odbor ni dobil niti enega naročenega časopisa. Naveden list poroča dalje, da je na nekem poštnem uradu še vse polno pošiljk iz leta 1936. Še do danes jih niso poslali na označene naslove, čeprav so bile te pošiljke že zdavnaj naprej plačane. Na pošti ne odpravljajo niti največjih in najbolj znanih časopisov, pač pa jih enostavno odlože na stran, ker smatrajo, da so takšne dostave čisto odveč. Sploh je ponekod prišlo že kar v navado, da dnevne časopise raznašajo, če se jim sploh zdi vredno, na vsakih deset dni.«

To so torej razmere na sovjetskih poštah in drugod v dobi tretje petletke.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 6. avg.: 12.00 Naša pesem, naša glasba (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14.00 Vreme, borza — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nae. ura — 19.50 Čigani igrajo (plošče) — 20.10 Zenska ura: Žena in šport, III. pred. (gdé. Iva Pregelj) — 20.30 Radijski orkester — 21.15 Orgelski koncert (g. prof. Franz Schuschnigg) — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 6. avg.: Belgrad-Zagreb: 20 Klavir, 20.30 Vok. konc. — 21.45 Violina, 21.30 Slagerji — Dunaj: 19.25 Sta- in nove popevke, 20.05 Ljubzen na severu, 22.20 Lond. filharmoniki, 23. Zabavna in plesna glasba — Budimpešta: 21.40 Harfa, 22.15 Salonski orkester, 23.20 Jazz — Trst-Milan: 17.15 Violončelo, 21. Fantazije antičnih ljudskih plesov, 22.20 Komorna glasba — Rim-Bari: 21. Igra, 21.30 Pester koncert — Praga: 19.25 Narodne pesmi, 19.45 Orkestralni koncert, 20.25 Igra, 21.55 Plošče, 22.25 Kvariet — Varšava: 20. Vesele pesmi, 21. Poljski plesi, 22. Vokalni koncert — Berlin: 20.10 Opera »Polifem« — Hamburg: 20. Orkestralni koncert — Monakovo: 19. Stare in nove vojaške koronice, 21.10 Schubertov kvintet — Berolmünster: 20.25 Mestna godba, 20.55 Pet-schnigove balade, 21.10 Klavir, 21.30 Igra »Na ledeni plošči« — Strassbourg: 21.30 Gledališki večer — Bukarešta: 20.20 Opera.

Nizozemke v narodnih nošah.

Jakob Wassermann:

5

Zlato iz Caxamalce

Atahuallopo so odvedli kot ujetnika v bližju ležeče poslopje in dvanaajstim možem so poverili, da ga stražijo.

Pošasten mir se je razširil čez trg in ulice. A od gotove ure ponoči so doneli daleč od hribov semkaj tožni spevi Peruancev, ki so bili oropani svojega božanskega kralja, naraščajoče, pojemajoče, vedno bolestneje in bolj divje tja do sveta.

VIII.

Vojaki so dobili dovoljenje, da smejo iti po plen in prinesli so s seboj iz šotora Inke mnogo zlatega in srebrnega orodja in mnogo bal blaga, tako fino tkanega in tako dovršene- nega v umetnosti zlivanja barv, kot jih do takrat še nismo videli podobnih.

Vse ugrabljeno imetje smo spravili v za to določeno hišo, da bi ga razdelili ob gotovem času, po odbitku petine za kastilsko krono. Cristoval Peralta in jaz sva pa prestol Inke spravila s pomočjo nekaj ljudi v skritem prostoru; eden izmed njih naju je izdal Pedru Pizarro, nakar naju je general dal poklicati in naju z zlokočnim izrazom pozival, da izročiva prestol. To se je zgodilo prav kmalu, zakaj tresla sva se pred njegovim grozečim čelom.

Da bi se odkodovali, sem preiskal z vo- jaki mestne hiše in kar je imelo kako vrednost, smo pokradli. Lovili smo domačine in jim trga- li s telesa lišp in okraske. Posamič ali v grup- pah so hodili naši vojaki po deželi in zažigali

stanovanja potem, ko so jih izropali. Vdrl so v svetišča, pobili ali pregnali duhovne in vlekli s seboj, kar so mogli nositi pisanega blaga in lepih posod. A vse to jim ni bilo dovolj; hrepeneli so za večjim.

In tudi meni ni bilo nič dovolj; koprnal sem za večjim.

Nekega večera, ko se je vrnil neki odde- lek od svojega posebno uspešnega roparskega pohoda v mesto, je stopil ujeti Inka iz notra- njih soban svoje hiše v stebričasto lopo in je opazoval, kako so se vojaki iznebili svojega plena in kako so drugi pristopili, jemali v ro- ke zlate in srebrne predmete, si jih medsebojno kazali, jih olipavali, jih naravnost ljubkovali in so z vsem svojim navnanjem razgaljali pijano vzhíčenje, neukrotljivo poželjivost in neskonč- no zavirljiv, vse, kar je v njih divjalo.

Stal sem sredi tega in počasi uprl svoje oko le na Inko. Zdelo se je, da ne more prav razumeti, kar se je dogajalo pred njegovimi očmi. Med tem, ko je napeto premišljeval, se mu je približal Felipe in mu je rekel s tihim glasom in hinavsko ponižnim izrazom nekaj besed. Kot sem zvedel pozneje od Hernanda de Soto, ki je to vedel od Atahualpe samega, je Felipe tako govoril: »Oni hočejo zlata. Ječijo za zlato, kričijo za zlato, mesarijo se med seboj za zlato. Vprašaj jih za ceno svoje prostosti in kupil jih boš z zlato. Ničesar ni na svetu, česar bi ti za zlato ne dali, svoje že- ne, svoje otroke, svoje duše in celo duše svo- jih prijateljev.«

V oni uri sem le slutil smisel resničnih in groznih besed. Kar me je ganilo tja v no-